

Verslag Architectuurraad (AR) | 23-06-2016 |

Aanwezig: Arjan Aarnink (CITO), Bart Ratgers (CvTE), Bram Gaakeer (OCW), Brian Dommissie (Kennisnet), Gerald Groot Roessink (DUO), Henk Nijstad (Bureau Edustandaard / Kennisnet), Hans Nouwens (TU delft, SURFmarket, Architectuurberaad HO), Dirk Linden (Kennisnet CTO), Frank Benneker (UvA, SURF-standaarden), Edwin Verwoerd (Iddink), Heleen Huijnen (Studielink)

Afwezig: Jacob Hop (saMBO-ICT, Aventus), Rob van der Staaij (ThiemeMeulenhoff, GEU), Roberto Wiredu (Onderwijsinspectie), Joost van Dijck (VDOD, Rovict), Paul de Wit (Van Dijk Educatie),

Alle hieronder genoemde presentaties staan op de [betreffende Edustandaard-pagina](#)

1. Opening, mededelingen, notulen, agenda

De concept-agenda wordt overgenomen.

De notulen van de bijeenkomst van 14 april worden aangenomen. Er zijn geen mededelingen.

2. Werken onder architectuur

Als vervolg op de bespreking in de Architectuurraad van 14 april is een werkgroep aan de slag gegaan om een voorstel te doen om werken onder ROSA-architectuur verder te brengen. Remco de Boer [presenteert](#) de resultaten en voorstellen van de werkgroep. Het betreft een voorstel voor indeling van het landschap in domeinen, en 2 instrumenten: de ROSA-scan en de ROSA-backlog.

Werken in domeinen

De indeling met domeinen is geënt op de ketenfuncties en de daarbinnen vallende processen die met elkaar samenhangen. In veel ketenprocessen werken diverse partijen al samen en hebben dus belangen die in lijn met elkaar liggen. De indeling in domeinen moet helpen om het onderwijs-architectuurlandschap beter behapbaar te maken: discussies die vooral binnen de context van een domein spelen, kunnen daar prima worden geslecht, en hoeven dus niet persé door naar de Architectuurraad. Wel moet altijd de samenhang met ROSA, en de samenhang *tussen* verschillende domeinen worden geborgd.

Er is discussie over de naamkeuze en afbakening van domeinen: moeten die niet vervangen worden door de blokken in het [ketenfunctiemodel](#)? Remco geeft aan dat die wel nauw gelieerd zijn, maar dat voorlopig nog is gekozen voor de term 'domeinen'. Hij geeft verder aan dat zoveel mogelijk wordt aangesloten bij huidige organisatiestructuren in de domeinen. Echter: de Architectuurraad constateert dat de genoemde voorbeeld-domeinen een verschillende mate van organisatiegraad kennen. Er zijn domeinen die het architectuurlandschap en de samenhang in bepaalde mate in kaart hebben, soms zelfs al in ROSA-taal (vanwege bijv. het SION-programma). Andere domeinen zijn veel minder georganiseerd qua architectuur; tal van projecten en activiteiten die ogenschijnlijk tot een bepaald domein behoren, kennen geen samenhang laat staan een samenhangende architectuurvisie. Wordt verwacht dat de partijen binnen de domeinen zelf de samenwerking opzoeken, of heeft Edustandaard daar een rol? Bijv. in het domein Leermiddelen is er op dit moment niet veel overlap tussen HO-projecten en trajecten in het PO / VO: is dat wenselijk of nodig? Tevens wordt opgemerkt dat ketenprojecten / -programma's niet altijd direct iets kunnen met adviezen over gerelateerde projecten, hoewel dat op basis van samenhang logisch lijkt te zijn. Bart Ratgers geeft aan dat die partijen wel een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben – volgens de domeingedachte – om in samenhang te opereren waar dat meerwaarde biedt. En: als we betere,

flexibelere en kostenefficiëntere ketens willen creëren, dan is meer samenhang in architectuur onvermijdelijk.

Welke rol zou Bureau Edustandaard kunnen hebben in de domeinaanpak; een faciliterende rol om partijen die overlappende activiteiten hebben, met elkaar in contact te brengen? Dus faciliteren / bevorderen van samenhang in de activiteiten van diverse partijen in een domein te organiseren? Verder is er behoefte aan een soort handreiking hoe het landschap in een domein in de ROSA-taal in kaart kan worden gebracht, inclusief de te noteren overlap en samenhang; en de architectuurkwesties / prioriteiten die spelen binnen het domein, tussen domeinen en op gemeenschappelijk ROSA-niveau. Brian Dommissie merkt tot slot nog op dat we niet de illusie moeten hebben dat we tussen projecten en Edustandaard een organisatielaag als Domeingroepen gaan krijgen. Mensen/organisaties zijn bezig met een implementatie in een bepaald proces en kijken als ze het goed doen uiteraard om zich heen, maar zijn niet actief bezig met het organiseren van samenhang met andere projecten, laat staan dat ze een domeingroep of zoiets gaan oprichten. Dat gebeurt alleen maar als er een initiatief is, vanuit een opdrachtgever of een bepaalde ketenpartner, om dit te gaan doen, zoals nu met het domein Toetsen is gebeurd.

Instrumenten: ROSA-scan en ROSA-backlog

Algemeen is men van mening dat deze zonder meer de juiste discussies kunnen gaan ondersteunen, het zijn logische instrumenten. De ROSA-scan is geschikt om voor elke vernieuwing of wijziging van ketenarchitectuur te worden ingezet – in eerste instantie lijkt het logisch deze voor ingediende standaarden te benutten.

Voor wie zouden deze instrumenten zijn? Allereerst de Architectuurraad, maar ook de indiener van een nieuwe standaard kan er haar voordeel mee doen: een gestructureerd overzicht hoe een nieuwe standaard samenhangt met de ROSA, en waar de architecturale knelpunten zitten. Daarnaast levert het voor andere, niet-direct betrokken ketenpartijen inzicht op: waar in de ROSA past dit, is dit dan relevant voor mij, welke positie moet ik innemen (ter kennisgeving, of is dit nieuwe onderdeel zo belangrijk dat ik er nauwer bij betrokken wil zijn).

Er volgt discussie over wie eigenaar is over de backlog, die kan bestaan uit aandachtspunten voor de ROSA maar ook voor de indiener (project of werkgroep): voor het ROSA-deel zou dat de Architectuurraad zijn; en hoe de prioritering wordt bepaald. Er zijn zorgen over de hoeveelheid tijd die het invullen van een ROSA-scan kost, en wie gaat de scan invullen: voor het indienen van een nieuwe standaard lijkt het een logische activiteit voor Bureau Edustandaard. De voorbeeld-scan van het Certificeringsschema 2.0 die Remco toont, is dan ook opgesteld door Bureau Edustandaard samen met werkgroep-experts.

De verwachting is dat naarmate men beter is ingevoerd in ROSA en de scan, het invullen makkelijker gaat. In feite zou het integraal onderdeel van het architectenwerk moeten zijn: de architectuuraspecten van standaarden, bouwstenen, voorzieningen, etc. in kaart hebben. Duidelijk is in ieder geval: opdrachtgevers, projectleiders en project-architecten van ketenprojecten moeten elk vanuit hun perspectief de voordelen van een ROSA-scan onderschrijven.

Conclusies:

1. De Architectuurraad is positief over het voorstel van inrichten in domeinen. Maar wie gaat deze domeinen uitwerken; wat is het is het juiste moment om met uitwerking te starten; , hoe ver moet het architectuurdenken en –samenhang in de domeinen gaan, hoe moet dit worden georganiseerd. Kortom hoe gaat dit in de praktijk werken. Over de praktische uitwerking gaat de werkgroep zich de komende maanden buigen.
2. De Architectuurraad vindt de ROSA-architectuurscan en de backlog hele logische instrumenten in het architectuurproces, te starten met de beoordeling en plaatsing van nieuwe standaarden in de ROSA architectuur. Het geeft inzicht in overlap, knelpunten en kansen voor de indiener; voor de ROSA geeft het verbeterpunten zoals witte vlekken in de architectuur. Voor andere ketenpartijen geeft het houvast waar een nieuwe standaard moet worden geplaatst en wat dat betekent voor die ketenpartij. De Architectuurraad is van mening dat ook voor ketenprojecten het zinvol zou zijn om in een vroegtijdig stadium een soort ROSA-scan te doen, zodat de scope van het project kan worden geduid mbv. de ROSA-taal, en inzichtelijk wordt wat de ROSA te bieden heeft om het project van nut te zijn. Dat lijkt op een Keten startarchitectuur.

3. Architectuurlandschap domein Toetsen

Presentatie door Bart Ratgers. Hij geeft een update over de vorderingen van de werkgroep 'domeinmodel Toetsen', die de processen en de semantiek in dit domein in kaart brengt en relateert aan KOI.

Daarnaast geeft Bart de noodzaak aan om naast de semantiek het gehele architectuurlandschap van het domein Toetsen in kaart te brengen. FACET staat voor een aantal belangrijke keuzes om aan te sluiten op de wensen vanuit de diverse sectoren, zoals aansluiting via webservices en Edukoppeling in het MBO. Ook op tal van andere gebieden zijn belangrijke keuzes te maken, zoals identiteitmanagement; al dan niet aansluiten bij het gebruik van UWLR; ontwikkelen van een examenportal. En hoe passen internationale ontwikkelingen en standaarden hierin (LTI, ONEROSTER, Caliper van IMS Global).

Bart geeft aan behoefte te hebben aan visies van partijen in het examendomein, omdat die richtinggevend zijn voor de te maken keuzes. De Architectuurraad vraagt zich af of die visies al zo expliciet zijn ontwikkeld en dus bruikbaar zijn. Los daarvan is het van belang om te weten wie de partijen dan zijn waarvan een visie wordt verlangd en of ze zich daar zelf ook van bewust zijn. Bram Gaakeer suggereert om vooral vraaggericht te werken en uit te gaan van wat de toets-gerelateerde processen nodig hebben. Een andere suggestie is om de toetsleveranciers in de diverse sectoren erbij te betrekken, in het MBO zijn deze verenigd en dus makkelijk benaderbaar. Edwin Verwoerd geeft aan dat het private deel heel graag betrokken wil zijn bij en (tussen)versies wil reviewen. Bart verwacht kort na de zomervakantie met een projectplan te komen.

Conclusie:

Uitwerking van het architectuurdomein Toetsen zou een hele mooie casus zijn voor de domein-benadering zoals besproken onder 2) 'Werken onder Architectuur'.

4. Introductie & architectuuraspecten 'open onderwijs API'

Frans Ward introduceert de [architectuuraspecten van de Open Onderwijs API](#), een meerjarig project binnen het HO. Samen met Bureau Edustandaard is hiervoor de onder punt 2 besproken ROSA-scan-light gebruikt. Frans geeft ook een overzicht van de te standaardiseren onderdelen in het API-framework. Frans merkt op dat er nog geen sprake is van een gemeenschappelijke taal tussen de diverse instellingen, en dat zelfs binnen instellingen voor gelijke begrippen soms verschillende definities en termen worden gebruikt, hetgeen het relateren van data bemoeilijkt. Gerald Groot Roessink houdt een pleidooi voor gebruik van SKOS om de data gestructureerd vast te leggen. De Architectuurraad is blij met deze ontwikkeling en verwacht dat ook andere sectoren hier gebruik van kunnen maken.

NB. Er is een ROSA-scan beschikbaar via info@edustandaard.nl.

5. Implementatiefase Edukoppeling: (hoe) blijven we onder architectuur werken

Brian presenteert namens de werkgroep Edukoppeling de dilemma's die naar voren komen bij de implementatie van Edukoppeling in diverse verschillende ketenprocessen. Doel van dit agendapunt is om aan de hand van deze praktijkcasus te bekijken hoe dit past in een werkwijze waarin we domeinen onderkennen waarin de details aan de orde komen en alleen de grotere issues in de Architectuurraad moeten landen. Het gaat dus niet zozeer om een inhoudelijk oordeel maar meer hoe we met dit soort concrete situaties moeten omgaan.

Uit de casus blijkt dat in de verschillende contexten partijen niet kunnen voldoen aan de afgesproken implementatievoorschriften uit de standaard. De standaard is vanaf het begin breed opgezet, maar bij implementatie blijken er diverse 'details' flinke consequenties kunnen hebben bij implementatiepartijen. Tastbaar voorbeeld is het te gebruiken poortnummer, wat vaststaat in de standaard maar waar diverse partijen nu toch moeite mee hebben. Een belangrijke leerpunt hierbij is dat dit soort aspecten blijkbaar niet bij de beoordeling en vaststelling zijn opgemerkt en nu bij het ontwikkelproces van de standaard pas naar voren komen.

Tevens wordt vastgesteld dat er nog geen complete implementatie beschikbaar is op dit moment in het onderwijs, dus een referentie ontbreekt (wel zijn er met Digikoppeling waar Edukoppeling geheel is van afgeleid al 10 jaar implementatie-ervaringen in het hele overheidsdomein). De Architectuurraad bediscussieert in hoeverre de verschillende implementatiecontexten die overigens niet echt goed matchen met de domeinindeling autonoom zijn in het afwijken van de afgesproken standaard. Als versie 1.2 de meest recente is, kan bijv. DUO afwijken en de kiezen voor versie 1.1 voor de communicatie met BRON?

Brian schetst 3 mogelijke scenario's met enkele voor- en nadelen:

1. Standaard aanpassen (in dit specifieke geval betekent dit meer en meer gaan afwijken ook van Digikoppeling),

2. Standaard handhaven maar wel implementatieafwijkingen toestaan voorlopig, die documenteren en bekijken hoe daar in toekomst mee moet worden omgegaan na een evaluatieperiode.
3. Zwaarder profiel van de standaard als basis kiezen dat afwijkingen absorbeert maar waardoor partijen die dat profiel functioneel niet nodig hebben wel gedwongen worden om meer complexiteit te gaan implementeren.

Afwijken van Digikoppeling betekent bijv. dat de validatieservice die zij voor alle partijen beschikbaar gaan stellen niet meer kan worden gebruikt en dat de documentatie grondig moet worden herschreven. De Architectuurraad bediscussieert welk scenario op de langere termijn (2 jaar e.v.) het meest gunstig is voor het onderwijs als geheel. Het blijkt dat hiervoor meer informatie nodig is over de daadwerkelijke impact: geldt inderdaad de algemene stelregel dat 1 eenduidige standaard met een streng-ingeperkt aantal profielen op de langere termijn het meest wenselijke is als over alle contexten heen wordt gerekend? Dat is nu niet zonder meer te bepalen. Binnen de werkgroep Edukoppeling is op dit moment wel de kennis en het overzicht bekend van de globale impact en voordelen voor de geschetste implementatie-contexten. Maar de werkgroep is geen Domeingroep, want is qua werkingsgebied van de standaard niet beperkt tot een specifiek domein.

De Architectuurraad onderkent tot slot dat deze discussie nu wordt gevoerd voor Edukoppeling, maar dat het aannemelijk is dat dit voor vrijwel alle standaarden gaat gelden als deze voor meerdere toepassingen gaat worden gebruikt.

Tenslotte is in de werkgroep Edukoppeling met alle betrokkenen afgesproken dat in principe scenario 2 het meest logische lijkt: blijven uitgaan van een vastgestelde standaard met alle voordelen van dien, maar tijdelijk (zo min mogelijk) afwijkingen toestaan voor de diverse implementaties. Evalueren over 6 maanden wat dit heeft opgeleverd en dan bekijken of de standaard alsnog moet veranderen of dat er afspraken in de ketens gemaakt moeten worden om uiteindelijk wel compliant te gaan worden.

Hoewel de discussie niet specifiek over de inhoud ging, merkt de Arrchitectuurraad op dat over de te gebruiken TLS-versie (1.2) men duidelijk kan zijn: oudere versies zijn niet meer acceptabel vanwege beveiligingsrisico's.

8. Memo: update Basisset Leerlinggegevens (BLG) & profielen

Elise Lustenhouwer van het Standaardenteam van Kennisnet is bezig met het uitwerken van de Basisset leerlinggegevens, die de basis kan vormen voor - wat heet - profielen zoals UWLR, OSO en vele andere uitwisselingen waar leerlinggegevens mee gemoeid zijn. Deze zgn. profielen kennen bijv. ook een privacy-zijde: welke gegevens mogen in welke situatie worden uitgewisseld tussen welke partijen. Dit is een vervolg op de presentatie in juni 2015, over het initiatief tot uitfasering van de DOD-export standaard door de VDOD.

Elise schetst een beeld welke uitwisselingen en voorzieningen / bouwblokken te maken hebben met leerlinggegevens, van het Duo Gegevenswoordenboek, domein Toetsen tot de Nummervoorziening en natuurlijk UWLR, OSO, DULT etc. Tevens schetst zij een beeld van de planning van dit traject; Elise heeft al gepresenteerd in de beide werkgroepen voor UWLR en voor OSO.

De Architectuurraad neemt kennis van de voortgang. Dirk Linden en Edwin Verwoerd verzoeken om nauwkeuriger inzage in de begrippen, definities en de overlap tussen UWLR en OSO. Deze vraag wordt meegenomen in het verdere traject.

9. Rondvraag en w.v.v.t.k.

- Hans Nouwens brengt in: de belangrijkste taak van de Architectuurraad is het signaleren van knelpunten en kansen in een voorstel. We vertrouwen op onze eigen en op elkaars expertise. Het is dus wenselijk dat een ieder de ruime gelegenheid heeft zijn inbreng te doen. Opgemerkt wordt daarbij dat er wel structuur moet zijn in de inbreng: leden van de Architectuurraad moeten recht doen aan de argumenten van hun achterban, en tevens moeten er ook besluiten worden genomen: de inbreng moet ook tijdig zijn, zodat deze meegenomen kan worden in het proces (en niet achteraf). Hans pleit er voor om ook goed te kijken naar het stemmen in de Architectuurraad. Hij betoogt dat het niet een 'ja of nee' zou moeten zijn, maar meer nuances zou moeten kennen:
 - Is dit relevant voor mijn achterban ? Is dit een onderwerp waar ik een inhoudelijke bijdrage aan kan leveren gegeven de scope van mijn achterban en/of mijn eigen inhoudelijke kennis?
 - Zo nee: ik kan me onthouden van stemming ('geen bezwaar')
 - Melding van eventuele bezwaren (geïnterpreteerd bij de achterban)

Op deze manier wordt de besluitvorming transparanter en qua inhoud waardevoller.

Gezien het belang van dit onderwerp zal dit terugkomen op de agenda in een volgende bijeenkomst.

- Versnellen vergaderpunten naar de discussie: Er wordt afgesproken dat de AR-leden van tevoren de stukken zodanig hebben gelezen dat een korte toelichting volstaat in de presentatie; van sprekers wordt verwacht dat ze dus hooguit een korte inleiding houden, en snel ter zake komen met de discussie, de kwestie.
- Tot slot wordt vastgesteld dat de discussies in deze bijeenkomst nog relatief veel betrekking hadden op het proces. De intentie en verwachting is dat de inhoud nu steeds meer centraal komt te staan, van het juiste niveau en met de juiste discussie.

Genoteerde architectuur-backlog nav. deze bijeenkomst:

architectuuraspect	datum in	bron	issue / aandachtspunt	actiehouders (initiatief):
Divers: ROSA en HORA	23/6/2016	Open onderwijs API	Te standaardiseren onderdelen, w.o.: <ul style="list-style-type: none"> • Koppeling met KOI, gebruik van gestandaardiseerde semantiek • Inrichten zeggenschappen • IAA-aspecten • Informatiebeveiliging & privacy – aspecten uitwerken 	SURFnet-project
Al of niet toestaan van afwijkingen in implementaties van een vastgestelde standaard	23/6/2016	Edukoppeling	Ondersteunen van de diverse implementatie; en evaluatie tbv. welke keuzes gemaakt moeten worden voor de standaard, aanpassen of partijen onderling compliance-afspraken laten maken en die vastleggen in een roadmap	Werkgroep Edukoppeling
ROSA-landschap	23/6/2016	Toetsen	In kaart brengen architectuurlandschap Toetsen, oa. ten behoeve van ontwikkel-roadmap voor FACET	CvTE
Werken onder architectuur	23/6/2016	ROSA	Praktische uitwerking van 'voorstel domeinen' Besluitvorming in de Architectuurraad; bijdrage Hans Nouwens	Werkgroep WoA

KOI	23/6/2016	Basisset leerlinggegevens met profielen	Nauwkeuriger inzage in de basisbegrippen en de profielen	Kennisnet
-----	-----------	---	---	-----------